

**СДРУЖЕНИЕ НА СЛУЖИТЕЛИТЕ В
ДЪРЖАВНИТЕ ПСИХИАТРИЧНИ БОЛНИЦИ**
гр. Севлиево, ул. „Видима“ № 33, contact@ssdpb.com

Изм. № 5 / 31.03.2026г.

ДО
Доц. д-р Михаил Околийски
Министър на здравеопазването

ДО
Д-р Петър Грибнев, дм
Заместник-министър на здравеопазването

ДО
Владимир Афенлиев
Заместник-министър на здравеопазването

ДО
Д-р проф. Антония Димова
Заместник-министър на здравеопазването

ДО
Д-р Галина Тодорова-Павлова
Началник отдел „Психично здраве“

ДО
Велислава Делчева
Омбудсман на Република България

ДО
Министерски съвет

ДО

Български хелзински комитет

ДО

Управителния съвет на

Глобална инициатива в психиатрията – София

ДО

Д-р Николай Брънзалов

Председателя на БЛС

ДО

Проф. д-р Христо Кожухаров

Председателя на БПА

ДО

Генералния директор на Българската национална телевизия

ДО

Генералния директор на Българска телеграфна агенция

ДО

Главния изпълнителен директор на bTV Media Group

ДО

Главния изпълнителен директор на Нова Броудкастинг Груп

ДО

Clinica.bg

СТАНОВИЩЕ

на "СДРУЖЕНИЕ НА СЛУЖИТЕЛИТЕ В ДЪРЖАВНИТЕ ПСИХИАТРИЧНИ БОЛНИЦИ" (ССДПБ),

с ЕИК 208532473,

Относно: Доклада за 2024 г. на Българския хелзински комитет, констатациите на международни мониторингови органи относно превенция на изтезанията и нечовешкото или унизително отношение, както и оценки на международни неправителствени организации в областта на психичното здраве

УВАЖАЕМИ ДАМИ И ГОСПОДА,

Сдружението на служителите в Държавните психиатрични болници изразява своето категорично несъгласие с направените обидни констатации, подвеждащи внушения и обобщения, съдържащи се в доклада за 2024 г. на Българския хелзински комитет, както и с част от изводите на международни организации и мониторингови механизми, касаещи състоянието на психиатричната помощ в Държавните психиатрични болници в Република България. Изразяваме острото си възмущение от сключеното споразумение за сътрудничество между Министерство на здравеопазването и Български хелзински комитет, основано на този доклад за „изготвяне на конкретни препоръки за реални промени в системата“.

Считаме, че представената картина е едностранчива, непълна и не отразява в достатъчна степен реалните условия, при които функционират Държавните психиатрични болници и работят техните служители.

Считаме, че без задълбочен диалог с работещите специалисти/ лекари, специалисти по здравни грижи, психолози, социални работници и др./ в Държавните психиатрични болници не може да се формира адекватна здравна политика в тях- грижа за психично болните и оценка на труда на професионалистите.

По отношение на:

I. Твърденията за „нечовешко и унизително отношение“

Категорично отхвърляме обобщаващите твърдения, че в държавните психиатрични болници системно се прилага нечовешко или унизително отношение към пациентите.

Подобни квалификации:

- уронват професионалния авторитет на медицинските специалисти;
- създават недоверие в обществото;
- демотивират работещите в системата.

Подчертаваме, че при наличие на отделни случаи на нарушения, те следва да бъдат разглеждани индивидуално и не могат да служат като основание за генерализирани изводи за цялата система.

II. Приравняването на психиатричните болници към места за лишаване от свобода

Считаме за напълно неприемливо психиатричните болници да бъдат приравнявани към институции като затвори или арести.

Държавните психиатрични болници са:

- лечебни заведения;
- част от националната здравна система;
- институции, чиято основна функция е лечение, грижа и рехабилитация.

Подобни сравнения са неоснователни, подвеждащи и накърняват достойнството на работещите в сектора.

III. Условието в Държавните психиатрични болници

Не отричаме наличието на съществуващи проблеми в системата. Същевременно подчертаваме, че те са резултат от дългогодишни системни дефицити, включително:

- хронично недофинансиране;
- липса на устойчиви инвестиции;
- сериозен недостиг на медицински и помощен персонал;
- остаряла материална база.

Тези фактори са извън контрола на работещите в болниците и не могат да бъдат вменявани като тяхна лична или професионална вина.

IV. Дейността и отговорността на персонала

Служителите в държавните психиатрични болници осъществяват своята дейност при изключително тежки условия, характеризиращи се с:

- висока степен на професионален и емоционален стрес;
- работа с пациенти с тежки психични разстройства;
- повишен риск за личната безопасност.

Въпреки това, те изпълняват задълженията си с професионализъм и отговорност, като осигуряват непрекъсната грижа за пациентите и компенсират системните дефицити с лични усилия и ангажираност.

V. Методологията и обективността на докладите

Считаме, че част от направените изводи са резултат от:

- ограничен обхват на наблюденията;
- недостатъчно задълбочен анализ;
- липса на системно включване на гледната точка на работещите в Държавните психиатрични болници.

Липсата на пълноценен диалог с персонала води до непълнота и едностранчивост в оценките.

VI. Международните оценки

Изразяваме сериозно притеснение относно начина, по който международни организации представят състоянието на психиатричната помощ в Държавните психиатрични болници в България. Считаме, че:

- оценките често не отчитат националния контекст;
- липсва задълбочено разбиране на структурните проблеми;
- не се предлагат практически приложими и устойчиви решения.

ДАМИ И ГОСПОДА,

Категорични сме, че външни неправителствени организации **не могат да изпълняват контролни и мониторингови функции в Държавните психиатрични болници**. И тези наши убеждения не са лична атака, а юридически и институционално аргументирани:

1. Липса на законово делегирани контролни правомощия

Контролът върху държавните лечебни заведения е функция на публичната власт.

Такива правомощия по правило се упражняват от институции като:

- Министерство на здравеопазването
- Изпълнителна агенция „Медицински надзор“

НПО по дефиниция са частноправни субекти, които нямат делегирани от закона контролни правомощия.

2. Липса на институционална отговорност

Държавните контролни органи носят:

- административна
- дисциплинарна
- политическа отговорност.

НПО не носят подобна отговорност за последиците от своите оценки или препоръки.

3. Недостатъчна клинична компетентност

Оценката на психиатрична помощ изисква:

- опитни психиатри
- медицински сестри с психиатрична квалификация
- специалисти по психиатрична рехабилитация.

НПО са съставени предимно от юристи, активисти или социални експерти, което не е достатъчно за оценка на медицински процеси.

4. Риск от конфликт на интереси

Често едни и същи организации:

- участват в проекти
- получават финансиране
- предлагат обучения
- извършват мониторинг.

Налице е структурен конфликт на интереси – контролиращият може да бъде и бенефициент на финансиране.

5. Липса на стандартизирана методология

Държавните контролни органи работят по:

- медицински стандарти

- нормативни актове
- официални методики.

НПО често използват собствени методологии, които не са нормативно признати.

6. Ограничен достъп до медицинска информация

Психиатричните стационари работят с изключително чувствителни медицински данни и само органи със законово основание могат да имат достъп до:

- медицинска документация
- данни за лечение
- информация за пациенти.

7. Риск от стигматизиращи или непрофесионални оценки

Когато оценките се правят без достатъчна клинична експертиза, съществува риск от:

- неправилни интерпретации
- стигматизиращи заключения
- обвинения без медицинска основа.

Това подкопава доверието към системата.

8. Липса на баланс между медицинска и правна перспектива

Повечето НПО работят основно в сферата на правата на човека.

Това е важно, но психиатричната практика изисква баланс между:

- защита на правата
- клинична необходимост
- безопасност на пациентите и персонала.

9. Риск от политизация на мониторинга

НПО често участват в:

- публични кампании
- медийни кампании
- политически дебати.

Това довежда до политизиране на оценките, формиране на обществена нагласа и задълбочаване на стигмата, вместо до професионален контрол.

10. Подкопаване на институционалната система за контрол

Ако контролни функции се прехвърлят на частни организации се създава прецедент, при който:

- Държавата абдикира от своите функции
- Контролът върху публични институции се фрагментира

Сдружението на служителите в Държавните психиатрични болници настоява за:

1. Провеждане на реални и устойчиви реформи в психиатричната помощ, основани на конструктивен диалог, професионална компетентност и отговорно поведение.

2. Инвестиции в материалната база и сигурността, за да се осигурят едновременно правата на пациентите и безопасността на персонала.

3. Признаване на труда в държавните психиатрични болници като високорисков, с адекватно заплащане, социална защита и политики за привличане на млади специалисти.

4. Гарантиране на минимални стандарти за персонал и условия на труд, включително нормативно определени съотношения персонал–пациенти и реални механизми за защита на служителите при агресия.

5. Ясно институционално разграничаване от страна на Министерство на здравеопазването, между стационарни психиатрични лечебни заведения и места за лишаване от свобода, в съответствие с медицинските и правните стандарти.

6. Преразглеждане на формулировките в докладите и препоръките на БХК, КПИ, ГИП и др., които стигматизират медицинския персонал и прехвърлят системни държавни дефицити върху работещите на терен.

7. Прозрачна и категорична позиция на Министерство на здравеопазването, Министерство на финансите и Народното събрание за устойчиво финансиране на психиатричната помощ.

8. Развитие на мрежа от социални и общностни услуги, които да предотвратят хроничното задържане на пациенти в болниците поради липса на алтернативи

9. Ефективен и конструктивен диалог между институции, специалисти и неправителствени организации.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Психиатричната помощ в Държавните психиатрични болници в България има нужда от цялостна подкрепа, последователна държавна политика и конструктивен обществен диалог. Не считаме, че е необходимо да се провежда „мониторинг“ от външни лица, представящи се като неправителствени организации, фондации или сдружения, независими от управлението на държавата, и да се формира паралелна власт извън традиционните институции, с реални опити за влияние върху взимането на решения, формирането на политики и обществени нагласи.

Сдружението на служителите в държавните психиатрични болници призовава за партньорство, професионализъм и отговорна държавна политика, за да бъде гарантирано достойно лечение на пациентите ни, уважение на труда и професионализма на работещите в системата и устойчиво бъдеще за психиатричната помощ в България.

Управителен съвет на Сдружението на служителите в Държавните
психиатрични болници